

هو العليم

اولى به تصرف بودن پروردگار و ائمه نسبت به جميع شئون انسان

شرح حديث عنوان بصرى - مالکیت حقیقی و اعتباری - جلسه ۴۴

بیانات

حضرت آیت الله حاج سید محمد محسن حسینی طهرانی
قدس الله سره

أعوذُ بالله من الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قال: ثلاثة أشياء؛ أن لا يرى العبد لنفسه فيما حوله الله ملكاً؛ لأن العبيد لا يكون لهم ملك، يرون الال مال

الله يضعونه حيث أمرهم الله به

امام صادق عليه السلام به عنوان می فرمایند: «حقیقت عبودیت در سه چیز است؛ اوّل این که بنده برای خود در آنچه که خداوند از تصرفات و از اموال و از نعم خود به او اعطا می کند احساس تملک نکند و احساس ملکیت نکند زیرا بندگان ملکیتی برای خود نمی بینند بلکه تمام ملکیت را منحصر در ملکیت موالی و مولاهاى خود می بینند.» یرون المال مال الله «عبيد یعنی بندگان خدا، مال را مال خدا می دانند و در هر جایی خرج می کنند که خدا آنها را امر کرده به تصرف در آنجا و قرار دادن در آنجا.»

در جلسه گذشته راجع به مسائل اعتباری و مسائل حقیقی صحبت شد و عرض شد انسان از این نقطه نظر اختیار در تصرف دارد، در تصرف آنچه که متعلق به اوست زیرا مالک آن تصرفات است، صاحب اختیار آن تصرفات است. الآن من دست خودم را حرکت می دهم؛ اختیار دارم حرکت بدهم و اختیار دارم نه. اختیار دارم که چهار زانو بنشینم یا دو زانو بنشینم. اختیار دارم بایستم یا بخوابم. حرکت کنم یا بنشینم. چرا؟ چون مالک اعضاء و جوارح خودم هستم. اختیار دارم مال را در هر جایی که - البته خلاف شرع نباشد - آن مال را، اموالی که مربوط به خودم هست آن اموال را صرف کنم. نسبت به کیفیت صرف مال به آن مقداری که شارع اختیار به من داده که انشاءالله این بحثش هم می آید تا کجا اختیار هست و در چه موارد و مواقفی برای انسان محدودیت وجود دارد. چون نسبت به این مال احساس ملکیت می کنم. اما شخص دیگر نمی تواند در مال کس دیگری تصرف کند. چون این اختیار از طرف شخصی به او عطا نشده، داده نشده. شما نمی توانید در مال همسایه تصرف کنید چون به شما اختیار تصرف داده نشده. اگر تصرف کنید با قانون با شما برخورد می شود. شما را به زندان می برند، تأدیب می کنند. اگر بخواهد ادامه پیدا بکند به حبس و این مسائل کشیده می شود، به مراتب جرم، مراتب کیفری تفاوت پیدا می کند. چرا؟ چون تعدی از حدود و حقوق و اختیار در اینجا انجام گرفته و شارع هم این دخل و تصرفات را تأیید می کند و آن دخل و تصرفات را مذمت و تقبیح می کند. در اسلام، در هر دین دخل و تصرفات باید در محدوده قانون انجام بگیرد.

می گویند یک شخصی رفته بود در یک باغی و شروع کرده بود از درخت بالا رفتن و مشغول خوردن و اینها. صاحب باغ آمد و او را دید. گفت: به چه اجازه آمدی در این ملک من و به چه اجازه از درخت بالا رفتی و مشغول خوردن و این چیزها هستی؟ این هم خودش را زد به آن راه و به اصطلاح موحّد شد و به توحید نگاه

می کرد و همه را مال الله می دید و می گفت: باغ خداست، درخت خدا، من خدا، تو خدا، چه می گویی: مال من، ملک من، میوه و درخت من، این حرف ها چیه؟ آن هم گفت: خیلی خوب، این حالا که از این راه وارد شده ما هم از همان راه باهش وارد می شویم؛ چوب را برداشت و گفت: چوب خدا، زنده خدا، خورنده خدا. ... بخور. دید نه، این نشد. بله، آن کسی که این حرف را می زند از دیوار مردم بالا نمی رود، از درخت بالا نمی رود، آن حالش حال توحید است و در بهترین حال و در بهترین موقعیت از آن حال استفاده می کند و این یک مسأله ای است اتفاقاً یکی از آفتهای سلوک و آفتهای انحراف، انحراف فکری و انحراف طریقی این مسأله است که ما در جایی که - و این نفس است، این نفس می آید و مسائل را توجیه می کند به این نحو - در آن جایی که می بینیم با منافع ما و با منافع نفس و با حرکت نفس و با اتّجاه نفس و با تمایلات نفس بعضی از مسائل تطبیق می کند تمهلاتی و وسائلی و بهانه هایی و ادله ای برای توجیه خود، این نفس می آید می تراشد، درست می کند؛ مثل مجسمه سازی که به هر کیفیتی آن مجسمه ساز و آن شخص می تواند این مجسمه را در بیاورد به هر صورتی، مواد را در اختیار می گیرد، گاهی به صورت سگ و مار و عقرب این موم را در می آورد گاهی به صورت آهو و کبوتر و غزال در می آورد، به صورت گل در می آورد، آن دیگر در اختیار خود شخص است. این نفس هم می آید می تراشد. اصلاً درست می کند و مجسم می کند نه این که فقط تئوری بدهد، اصلاً می آید وضعیت را، وضعیت موجود و حقیقی به او می دهد، نه وضعیت اعتباری. واقعیت، می گوید: اصلاً واقعیت این است، اصلاً حقیقت این است اصلاً این طور باید باشد و غیر از این نباید باشد.

چرا؟ چون آن اتّجاه نفس، آن جهت گیری نفس، آن درخواست و تمایلات و طلب در یک جهت خاص است، در جهت عام نیست. کلی و جمعی به مسائل نمی نگرد، فردی نگاه می کند. تک طریقی و تک مسیری نگاه می کند. چون در مضیقه قرار می گیرد فکر او و خواست او و دلیل او نسبت به یک جریان به نحو دیگر می شود. اگر از مضیقه بیرون آمد تفکر او تغییر پیدا می کند. چطور شد؟ چرا دو جور تفکر، دو جور راه، دو جور دلیل دارد الآن در اینجا مطرح می شود؟ چرا؟ دیروز در مضیقه بودی می گفتی: باید اینطور باشد، حالا که از مضیقه بیرون آمدی، فکر باز شده، فکر درگیر بند تمایلات و منافع نفس الآن دیگر نیست. الآن یک بندهای دیگری دارد پیدا می کند. الآن نفع خود را در اظهار نظر صریح و باز و جمعی و عام الشمول می بیند. آن موقع در گرفتاری بود و در گرفتاری نوع دیگری فکر می کند و این یکی از مسائلی است که هر لحظه ما باید مواظب این مطلب باشیم. اینی که مسأله مراقبه می گویند یعنی این. یعنی خود را از گیر نفس و بندها و قیدها در آوردن. آن وقت خدا هم به انسان کمک می کند و آن افکار انسان با حقائق یا مطابق یا نزدیک به آن تطابق قرار می گیرد. در هر جایی که می بینیم مسائل و مصالحی در اینجا برای ما وجود دارد اصلاً خواهی بطور اتوماتیک وار همین طور یکی پس از دیگری این ادله برای رسیدن به آن مقصود می آید همین طور در معرض قرار می گیرد.

آقا! اینطور است، مصلحت است، فلان است، اقتضاء می‌کند، الآن مصلحت مسلمین اینطور اقتضاء می‌کند، الآن باید این طور باشد، اگر نباشد آن طور باشد. اما همین که شخص در آن موقعیت نبود؛ نخیر آقا! باید گفت، باید اعلان کرد، چی باید کتمان بشود، چی؟ باید مسأله مطرح بشود، چی باید اخفا بشود، اخفا ظلم است، اخفا فلان است، (الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ ...)؛^۱ آن کسانی که کتمان می‌کنند چه هستند، آن کسانی که اخفاء می‌کنند چه هستند، آن علمائی که اخفاء می‌کنند و کتمان می‌کنند حقایق را و معارف را نمی‌گویند، خدا آنها را به چه مسائلی؛ می‌بینیم آن شخصی که در طرف شما هست همان است که، همان رفتار را دارد، حتی به اندازه سر سوزنی مطالب او تغییر پیدا نکرده، یک روشی را دارد. آن آیات چطور شد یک دفعه تغییر پیدا کرد؟ شما تغییر پیدا کردی، نه مقابل شما اگر بد بود بدتر شده و اگر خوب بود بد شده و اگر بد بود خوب شده، نه، مقابل شما همان است و فرق نمی‌کند.

یک مطلبی را مرحوم پدر ما - رضوان الله علیه - ایشان می‌فرمودند، می‌فرمودند: من اکثر مبانی ولائی و حکومتی و قضا را که از علماء سابقین تا به حال نوشته شده من وقتی که ملاحظه می‌کردم می‌دیدم اکثر آنها افرادی بودند، چه در تأیید ولایت و حکومت و قضا نسبت به حاکم دینی و عالم دینی یا افرادی که در جهت مخالف یعنی در مقام رد و انتقاد از مسئولیت حقوقی و قضائی نسبت به عالم دینی، می‌دیدم بحث می‌کردند، می‌دیدم اینها افرادی بودند که - اکثراً، نه همه آنها - افرادی بودند که به یک نحوه تعلقی به قضیه داشتند. یعنی آن کسی که در تأیید صحبت کرده، دستش تو کار بوده، مسئولیتی داشته؛ آن کسی که رد کرده، آن نبوده، در جریان نبوده یا کنار گذاشته شده بوده و امثال ذلک. این دیگر قضیه بدیهی است، دیگر مسأله‌ای است که نیاز به دلیل ندارد.

یک نمونه‌اش را من خودم ذکر می‌کنم؛ یکی از آقایانی که در قزوین دفن شده مرحوم شیخ ملا محمد تقی برقانی است که در همین شاهزاده حسین در آنجا به توسط بهائیت و اینها به قتل رسید. ایشان کسی بود که وقتی در قزوین اقامه نماز جمعه می‌شد، ایشان به سختی در مقابل این قضیه می‌ایستاد. یکی از آقایان، یکی از علماء در قزوین اقامه نماز جمعه می‌کرد، ایشان به سختی می‌ایستاد و تمام مجالس او را، اغلب مجالس او را می‌گویند ردّ و انکار بر تشکیل نماز جمعه تشکیل می‌داد. افراد، اصحابش، مریدانش و امثال ذلک. یک هفته این آقای امام جماعت قزوین آمد طهران و برگردد. ایشان رفت به جایش اقامه نماز جمعه کرد، نبود کسی. آن شخص برگشت و گفتش که: من نفهمیدم این چه حکم شرعی است که با یک رفتن طهران و برگشتن صد و هشتاد درجه فرق کند و شد از مؤیدین اقامه نماز جمعه و شروع کرد از این طرف دلیل آوردن، اسمش هم

^۱ سوره البقره (۲)، قسمتی از آیه ۱۷۴

شهید ثالث شده است، در قزوین هم دفن است. ببینید! این مسأله اختصاص به یک طیف خاص دون طیف خاصی ندارد. اتفاقاً در مسأله مربوط به ما و علماء و روحانیت بسیار این مسأله خطیر و حسّاس است که چطور نفس می‌آید در یک جا در همه جا، در هر صنفی من دیدم، در هر رشته‌ای دیدم، در هر حرفه‌ای دیدم این مطلب را. چرا؟ چون در همه ما نفس موجود است. اشکالی هم ندارد، بالأخره انسان باید در صدد اصلاح بر بیاید، بالأخره ما نفس داریم، شما هم نفس دارید، همه داریم، اگر همه کامل بودیم نیازی به راه و سیر نداشتیم، نیازی به مراقبه و اینها نداشتیم، همه نفس دارند.

پیغمبر اکرم هم می‌فرماید: اعدا عَدُوکَ نَفْسِكَ اللّٰتِي بَيْنَ جَنَبَيْكَ «بزرگترین دشمنان تو آن دشمن نفس است که تو را در میان گرفته.» بزرگترین دشمنان است. چرا؟ چون هر دشمنی باشد آن دشمن با بدن ما کار دارد، با بدن فیزیکی ما کار دارد، با بدن ظاهری ما و این دنیا کار دارد اما این نفس با بدن آخروی ما کار دارد، با روح ما و سرّ ما و باطن ما و جان ما کار دارد و او را از رفتن باز می‌دارد، او را از رفتن نگه می‌دارد و مانع می‌شود. چه بسا شده مدتها نسبت به یک قضیه انسان نظری داشته بعد متوجه می‌شود که این نظرش نسبت به این قضیه یک نظر نفسانی بوده. حالا آمده و این مطلب را این ور گفته، آن ور گفته، پخش کرده، این طرف، آن طرف، فساد بار آورده، نمی‌دانم اختلاف ایجاد کرده بعد معلوم می‌شود عجب! این اصلاً نفسانی بوده قضیه، اصلاً مسأله اینطور نبوده. حتّی رسول اکرم در یک عبارتی می‌فرماید: **اِنَّ لِكُلِّ اِنْسَانٍ نَفْسًا** بعد از حضرت سؤال می‌کنند: **اَلْکَ يَا رَسُولَ اللّٰهِ نَفْسٌ؟** حضرت می‌فرماید: هر انسانی دارای نفسی است که او را منحرف می‌کند و از مسیر دور می‌کند و حقیقت را باطل و باطل را برای او حق جلوه می‌دهد و او را به سمت باطل سوق می‌دهد تا او را به درّه می‌کشاند آخر می‌کشاند. اصلاً دیده شده، اصلاً این نفس می‌آید به هلاکت می‌کشاند. عُمر در زمان احتضار از او سؤال می‌کنند که: بهترین فرد را برای خلافت چه شخصی را می‌بینی؟ می‌گوید: مگر بهتر از علی بن ابیطالب هم می‌شود تصوّر کرد؟ می‌گویند: پس چرا انتخاب نمی‌کنی؟ عُمر می‌گوید: **- لَعْنَةُ اللّٰهِ عَلَيْهِ - لَا اتَّحَمَّلُهُ حَيًّا وَّ لَا مَيِّتًا** «نه در زنده و نه در مردنم نمی‌توانم بینم علی بر خلافت نشسته.» می‌بینید! دارد می‌میرد، خودش هم می‌داند دارد می‌میرد، نیم ساعت دیگر می‌میرد. این تا کجا این نفس می‌آید و انسان را نگه می‌دارد. بابا موقع مردن است دیگر، تو که دیگر به معاد قبول داری. عُمر معاد را قبول داشت ولی این قضیه جوروی است، جوروی می‌آید این دست و پای انسان را می‌بندد و جوروی انسان را در یک مخمصه قرار می‌دهد که آن عذاب و آن وضعیت و آن مسائلی را که و آن مبانی و اعتقاداتی را که نسبت به مابعد در نظر دارد، تمام این‌ها را پوشش می‌اندازد، هی پوشش می‌اندازد، هی پوشش می‌اندازد. این چه قدرتی است؟ راهش چیست؟ راهش یک حرکت، یک خیز، یک جهش. تا انسان می‌بیند که دارد نفس می‌آید برایش خلاصه بازی درمی‌آورد و ملق می‌خواهد بزند دیگر، تا می‌زند برود یک پاتک بزند اصلاً نگذارد این هی در ذهنش تقویت بشود و هی

بباید هی جا باز کند که دیگر آن موقع مشکل باشد. چون هر چه بگذرد بر این تخیلات و تصوّرات و این مسائل، هی آن نفس موقعیتش را در انسان تثبیت می‌کند، هی ریشه‌ها زیاد می‌شود، این ریشه‌ها هی جلوتر می‌رود. بعضی درخت‌ها هستند ریشه‌هایشان خیلی طویل است. می‌گویند درخت توت ریشه‌اش خیلی طویل است خیلی، حتّی تا چند منزل هم همین طور این ریشه ادامه پیدا می‌کند یا درخت نخل می‌گویند خیلی ریشه‌اش ادامه بعضی درخت‌ها هستند نه، همان ریشه‌شان در همان محوطه خیلی، یکی دو متر شعاع بیشتر آنجا گسترش پیدا نمی‌کند. اگر می‌خواهی شما این درخت توت را ضرر دارد یا این درخت نخل اگر ضرر دارد از منزل درآوری هر چه زودتر در بیاور نگذار این درخت بزرگ بشود، نگذار تنومند بشود، نگذار ریشه بدواند که آن موقع خیلی مشکل است به خصوص که انسان وسیله هم نداشته باشد.

سر چشمه شاید گرفتن به میل *** چو پُرشد نشاید گذشتن به پیل

تا وقتی هنوز دارد تخیلات می‌آید و هنوز تثبیت نشده انسان بیاید و جلوگیری کند و نگذارد، فوراً خلافش را انجام بدهد. وقتی خلافش را انجام داد نفس خلع سلاح می‌شود سپر می‌اندازد و انسان احساس انبساط می‌کند. آن بهجتی که برای انسان پیدا می‌شود و انبساط، به خاطر این پاتکی است که الان آمده به نفس زده. خیلی سریع. از یک برادر فرض کنید که از یک برادر مؤمن به دلّ یک فرض کنید که کدورتی دارید. نفس شروع می‌کند: بله، تقصیر آن بود، آن این کار را کرد که این طور شد، من نمی‌روم، منزلش نمی‌روم، بگذار بماند، ده سال هم بگذار بماند، این کار را کرده توقع دارد حالا من منزلش بروم؟ این کار را کرده توقع دارد بهش سلام کنم؟ تا این چیزها می‌خواهد بیاید اصلاً فوراً مشغول کتاب خواندن بشوید، مشغول قدم زدن بشوید، نگذارید بیاید و در اولین فرصت بلند شوید بروید منزلش؛ شب بلند شوید بروید:

- سلام علیکم!

- و علیکم سلام و رحمة الله! چرا اینجا آمدید؟

- آمدیم سلام و علیک کنیم، آمدیم بیائیم بنشینیم چای بخوریم، میوه بخوریم، نیایم تو؟ اگر می‌گویی

نیایم برمی‌گردیم.

- نه بفرمائید، بفرمائید.

هیچی می‌آییم اینجا یک میوه و یک چای و مسأله تمام می‌شود. اما اگر قرار باشد هی ادامه پیدا کند، هی ادامه پیدا کند، این از این طرف، آن از آن طرف، هی اینها از هم دور می‌شوند، حالا اینجا بودند، هی فاصله می‌گیرند، فاصله می‌گیرند یک متر. دو متر، می‌روند، می‌روند تا یک جا که یکی در مشرق و یکی در مغرب می‌ایستند، موقعیت اینها بُعد بین مشرق و بین مغرب می‌شود. این راه، راه خدا نیست. اولاً: یک رفیق را از دست دادید، این یک؛ ثانیاً: تبعاتی بر این مسائل مترتب شده، خلافهایی ...؛ ثالثاً - که از همه اینها مهمتر است -:

بین خودت و بین خدا راحت را بستی. این نفس دیگر نمازش نماز نیست. شما بدانید - این مطلبی را که خدمتتان عرض می‌کنم از خودم نمی‌گویم، از بزرگان نقل می‌کنم - اگر بین دو برادر مؤمن خلاف باشد، یک وقتی آن خلاف باید باشد و بر اساس یک تکلیف است که البته آن یک موارد خاصی دارد و در جای خودش ...، نه، همین اختلافات ظاهری، اختلافات شخصی، اختلافات مالی، مسائلی که طبعاً بین افراد موجب نفاق و موجب خلاف است، اگر این هست، اگر این مسأله است که معمولاً بین مردم وجود دارد، اگر این قضیه باشد، شما بدانید با وجود یک همچنین موقعیت نفس، آن نماز دیگر نماز نیست ولو هر چه حضور قلب داشته باشید، آن نماز اثر نمی‌گذارد، به اندازه سر سوزنی اثر نمی‌گذارد، اگر بخواهد اثر بگذارد اثر عکس می‌گذارد، این دیگر خیلی خراب می‌کند کار را. خراب آنجایی است که انسان نماز بخواند، به واسطه نماز در نفسانیاتش بیشتر فرو برود این بیشتر ریشه بدواند، این طوری است دیگر، **(و نُزِّلَ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَ رَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ وَ لَا يَزِيدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَارًا)**^۱ قرآن برای شفاء و رحمت است. شفاء از چی؟ شفاء از همین‌ها، شفاء از همین امراض، نه شفاء از سرطان و سردرد و زخم معده، حالا ممکن است آنها هم باشد و هست، برای اهلش آن هم هست. ولی قرآن شفای از چیست؟ شفا از این چیزهایی که اگر آن با یک قرص آسپرین برطرف می‌شود این با هزار من دوا از بین نمی‌رود.

بایزید بسطامی داشت از یک جا می‌گذشت دید یک سگی کنار خوابیده، باران می‌آمد، خیس بود، سگ تر بود. این عبای خودش را جمع کرد همچین که به سگ نخورد، یک حالتی حالا یک وقتی انسان عبایش را جمع می‌کند و نمی‌خورد بر اساس تکلیف، یک وقتی نه یک حالتی هم به خود می‌گیرد، آن منظور است. یعنی همچنین عبا را جمع می‌کند می‌گوید: آخ! آخ! آن چیه، مثلاً سگی که حالا آن منظور از این مسأله است. سگ به زبان درآمد - البته در زبان مکاشفه - گفت: چی؟ تو چرا این حال را به خود گرفتی؟ عبایت را جمع کردی من نجس نشوم خیلی خوب! این حالت دیگر چیست؟ بگو بینم بایزید! کی تو را بایزید کرد و کی مرا سگ قرار داد؟ غیر از این که خالق تو و خالق من یکی است. چرا اینجوری می‌کنی؟ وقتی می‌خواهی از پیش من رد شوی حالت به خود می‌گیری. اینی که خدمتتان عرض می‌کنم اینها مسائلی است. خود شنیدم از بسیاری از افراد بعد از گذشت سالیان می‌گویند آقا ما سالک بیست و پنج ساله‌ایم این سالک دو ساله دارد به ما درس یاد می‌دهد. این همان کار بایزید است. آن متها با سگ برایش این حال است، این با یک خلق خدا با یک خلق دیگر. هر دو یکی است. معیار و ملاک یکی است. ظهورش فرق می‌کند، مظاهرش تفاوت دارد. گفت: چه شخصی ترا بایزید قرار داد که اینقدر به دنبال بیفتند و مُرید و بیا و برو و چه شخصی مرا سگ قرار

^۱سوره الاسراء (۱۷)، آیه ۸۲

داد اینجا بیفتم و کسی به ما اعتنا نکند؟ پس خالق تو و من هر دو یکی است، در این هم شک داری؟ گفت: نه. خیلی خوب، پس این یکی. گفت: مسأله دوّم، گفت: این نجاستی که الآن تو داری از او پرهیز می کنی یک نجاست و قذارت ظاهری است، با یک مشت آب هم آن نجاست برطرف می شود تبدیل به طهارت می شود. عبات به من خورد یک لیوان آب می ریزی بیشتر هم نه، نیاز به وسواس هم ندارد و این کسانی که وسواس و اینها به خرج می دهند اینها همه اش خلاف است. با یک لیوان آب می شود وضو گرفت آقا جان!، با یک تُنگ آب می شود غسل کرد، خیلی آب مصرف نکنید. بنده خودم با مرحوم والد - رضوان الله علیه - در عرفات بودیم؛ من آب می ریختم روی ایشان و ایشان غسل روز عرفه انجام می داد و روز منی، هر دو، یک آفتابه، به اندازه همین پارچی که در دست من است بیشتر آب مصرف نشد یا کمتر، دارم شهادت می دهم. گفت: با یک لیوان، با یک مشت آب، می توانید شما این قذارت و این نجاست ظاهر را از بین ببری، برو به داد نجاست دلت برس که به هفت دریا شسته نخواهد شد؛ این هم دو. کی دارد این حرف را می زند؟ سگ نمی گوید این حرف را، کس دیگر دارد این حرف را می گوید. سوّم: شکر خدا را که مرا سگ آفرید که کسی که من اعتنا نکند تا مثل همچو تو بایزیدی مبتلا نشوم به یک عده مُردی که اینها دنبال من بیفتند و من را از آن حقیقت و از آن باطن و چشم باطن مرا کور بگردانند. من یک سگی هستم افتادم در اینجا و کسی به من اعتنا نمی کند تا مبتلای به این امراض نباشم. چرا؟ چرا انسان باید این طور باشد؟ هر چه انسان می گذرد و هر چه بر انسان می گذرد باید آن جنبه عبودیت بیشتر باشد حالا ما می بینیم بعضی ها می آیند می گویند: آقا! ما پانزده سال پیش آقا بودیم، بیست سال پیش آقا بودیم این جوجه دارد می آید به ما درس می دهد. جوجه کی است؟ پانزده سال کیست؟ مگر به زمان است؟ مگر سیر و سلوک به زمان و به مکان و به وزن و کِشی منی و کیلویی و هر کس فرض کنید که سنّ بیشتر و ...؟ این حرف ها چیست؟ گاهی اوقات انسان مسائل و مطالبی را از یک افراد مبتدی می بیند و می شنود که افراد دهها سال راه رفته، هنوز در آن قضایا گیر هستند.

بنابراین مال به واسطه ملکیت برای انسان اختیار می آورد و هر جا که آن ملک، ملک حقیقی است، آنجا چیست؟ آنجا اختیار تصرف است. حالا سؤال ما این است ما که وجودمان از وجود حضرت حقّ جلّ و علا است و نزول آن فیض وجود در قوالب و تعینات که از مقام اجمال به مقام بسط و انبساط درآمد پس اولای به این تصرف که خواهد بود؟ آیا ما هستیم یا پروردگار است؟ ما که وجودمان مُنبعث از وجود پروردگار است و جز آن ذات حی قیوم اطلاق و لایتناهی چیز دیگری نبوده است تا ما را از او بزاید و خلق کند و به این عالم بیاورد. پس بنابراین آیا او از خود ما به ما اولی و صاحب اختیارتر و صاحب تصرف تر نیست؟ حضرت عیسی علی نبینا و آله و علیه السّلام، ایشان این مطلب را اینطور می فرماید: **(إِنَّ نُعَذِّبُهُمْ فَإِنَّهُمْ عِبَادُكَ وَ إِنَّ تَعْفِرَ لَهُمْ**

فَأِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ^۱ «خدایا! اگر تو این مردم را عذاب کنی کار خلافی نکردی اینها بندگان تو هستند. وجود اینها وجود توست و نازله وجود توست. پس بنابراین تو در ملک خود دخل و تصرف کردی، کسی نمی تواند اعتراض کند. اما اگر آنها را ببخشی غفران و رحمت لازمه ذات تو و لازمه وجود توست.» اینجاست که در آیات قرآن نَقَلًا و به مقتضای ادله عقلی، عقلًا، پروردگار متعال و مبدأ اعلا و علّت العلل برای همه موجودات، اختیارش نسبت به اعمال و کردار ما و کیفیت تصرف ما، از ما بیشتر است، اختیارش از ما بیشتر است. اگر ما بدون رضایت الهی و بدون تکلیف، آمدم کاری انجام دادیم او می گوید دخل و تصرف در مال من چرا کردی؟ ما نمی توانیم بدون دلیل شرعی بیایم انگشت خودمان را قطع کنیم؛ می گوئیم: آقا! انگشت مال ماست می خواهیم قطع کنیم. خدا می گوید: حق نداری تو مال خودت نبودی که بیایی هر دخل و تصرفی بخواهی در خودت بکنی، تو مال من هستی و باید به اذن من و اجازه من هر عملی را انجام بدهی. اگر کسی قتل نفس کند یعنی خودش را بکشد، اگر شخصی خودش را از بین ببرد، همان گناهی را که برای قتل نفس غیر بر او مترتب است بر خودش مترتب است؛ یعنی عذاب جهنم و عذاب الیم است. چرا؟ چون ما در مولا تصرف کردیم، در ملک مولا ما تصرف کردیم، ما نمی توانیم هر کاری را انجام بدهیم. لهذا چون پروردگار متعال به واسطه ولایت تکوینیه و صاحب اختیار بودن نسبت به ما، پروردگار متعال صاحب تصرف است نسبت به خلائق و نسبت به بندگان، فقط او می تواند تشریح احکام و جعل احکام - احکام شرعی - بکند و افراد را موظف به اطاعت از اوامر و نواهی شرعیه بکند غیر از پروردگار کسی نمی تواند حتی جبرئیل بیاید نمی تواند این حرف را بزند. چرا؟ چون فقط اوست که مالک تصرف است و غیر از پروردگار همه عبد و همه عیبند و در قبال ذات جلال ربوبی و اطلاق در ولایت ربوبی و قهاریت ربوبی و قیومیت علی الاطلاق ربوبی همه علی السّوی هستند حتی پیغمبر اکرم؛ هیچ کس نمی تواند. آیه قرآن صراحت دارد؛ نبی و رسولی نمی تواند از جانب خدا بیاید و به دیگران بگوید مرا اطاعت کنید **(كُونُوا عِبَادًا لِي مِنْ دُونِ اللَّهِ)**^۲ «بندگان من باشید، در تحت اطاعت من در بیاید.» هیچ کس نمی تواند این کار را انجام بدهد. فقط و فقط این اختصاص به ذات پروردگار دارد. لذا آن ذات که دارای ولایت تکوینی است، او به مقتضای آن ولایتی که خودش در قرآن می فرماید **(وَ نَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ)**^۳ «ما از رگ حیاتی تو - که رگ ورید، رگ گردن، رگ حیاتی است - از رگ حیاتی تو از آن دم و خونی که در رگهای تو جریان دارد و باعث ادامه حیات و استمرار حیات توست، ما از آن خون به تو نزدیکتریم.» نزدیکتریم یعنی چه؟ یعنی همه زمام وجود تو دست ماست؛ بخواهیم، ادامه می دهیم،

^۱ سوره المائده (۵)، آیه ۱۱۸

^۲ ۱- سوره آل عمران، آیه ۷۹.

^۳ سوره ق (۵۰)، ذیل آیه ۱۶

نخواهیم، یک فاتحه برای آقا بخوانید که از دنیا رفت، تمام شد. بخواهیم، امروز را برایت نگاه می‌داریم، نخواهیم، فوراً رگ حیات تو را قطع می‌کنیم. بخواهیم، مرض بر تو مسلط می‌کنیم، بخواهیم صحت بر تو مسلط می‌کنیم. این را می‌گویند: **(وَ نَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ)** از آن خون که در جریان است، اگر خون از جریان بایستد همه سلول‌ها می‌میرند. بعد از چهار دقیقه اول مغز از کار می‌افتد بعد یکی یکی چیزهای دیگر، خیلی خیلی بخواهد دوام پیدا بکند بعضی از اعضاء هستند شش ساعت می‌گویند بعد از فوت هم ادامه دارند، مثل این که فرض کن قرنیه و اینها. اما بعد دیگر می‌میرد. این خونی که حیات انسان به آن خون بستگی دارد یک لحظه بایستد همه دستگاهها از کار می‌افتد. از این خون نزدیکتر به بدن ما چیست؟ هیچی. همین، همین مایع، همین مایعی که از چند چیز تشکیل خدا می‌گوید: ما از این هم به تو نزدیکتریم چون آن خون هم در اختیار ماست؛ ما بخواهیم نگهش می‌داریم. حالا هی همه جمع شوید، هی دم و دستگاه بیاورید، هی نمی‌دانم دستگاههای ...، نوار بیاورید، نوار قلب بیاورید، نمی‌دانم عکس برداری بکنید، اسکن بکنید، چکار بکنید، نشان بدهید، بالا، پایین

من ایستاده بودم در همان زمان ارتحال مرحوم آقا. خلاصه دیگر دستگاهها داشتند نشان می‌دادند یکی یکی عضلات قلب چپ، راست، یکی یکی داشت آنها از کار می‌افتاد و آن به اصطلاح آثار فوت داشت یکی یکی روشن می‌شد، اینها هم همینطور ایستاده بودند نگاه می‌کردند. حالا یکی هی نفس می‌چیز می‌کرد، یکی نمی‌دانم فرض بکنید که، یکی هم ...، بندگان خدا. ما هم همین طور نگاه می‌کردیم، می‌دیدیم قضیه به همین روال است، قرار بر این است که قلب بایستد، کارش نمی‌شود کرد، اراده و مشیت او الآن دیگر تعلق گرفته بایستد. آقا آن را صدا کن بیا، آقا آن را فلان کن، آقا شوک بده، آقا فلان بکن، من گفتم: آقا! فایده‌ای ندارد آقا! این مسأله، چرا اینقدر اذیت می‌کنید؟ چرا اذیت می‌کنید مریض را؟ هیچی، بعد وقتی که دیگر کاملاً صاف شد و فلج شد هیچ، دیگر چیزی نبود، یکی آمد گفت: آقا! حالا هر چی می‌خواهی بخوان دیگر، یاسین می‌خواهی بخوان، آنهایی که آنجا بودن گفتند. **(وَ نَحْنُ أَقْرَبُ)** این کی بود؟ این شخصی بود که ما این را ولی می‌دانستیم، این شخصی بود که ما این را صاحب اختیار می‌دانستیم، این شخصی بود که ما این را نسبت به هر امری که می‌خواست انجام بدهد قادر می‌دانستیم و من شوخی نمی‌کنم، حالا ما مطالب را نمی‌گوییم، بعد اگر حالا فرصت شد گاه‌گاهی از حالات ایشان و آنچه از ایشان سرزده، من گاهی می‌گویم حالا بعد، فعلاً نه. چی شد؟ خودش که نمی‌تواند الآن دیگر، افتاده مثل یک چوب، پلکش هم نمی‌تواند دیگر به هم بزند، ناخنش هم دیگر نمی‌تواند حرکت بدهد، انگار صد سال است از دنیا رفته. امامش هم همینطور، پیغمبرش هم همینطور، انگار نه انگار، صد سال. همان امیرالمؤمنینی که عمرو بن عبدود را چه می‌کرد و جنگ صفین را چه می‌کرد و لیلۃ الهریرش چه بود و کذا و کذا و که زره امیرالمؤمنین پشت نداشت چون حضرت می‌گفت: من پشت به دشمن

نمی‌کنم که احتیاج به زره داشته باشم. من در مصاف، همیشه در قبال هستم. یک تنه می‌رفت و برمی‌گشت این امیرالمؤمنین وقتی که قبض روح شد و روح مقدسش به ملاً اعلی رفت مثل چوب، انگار صد سال است حرکت ندارد، تمام شد، هیچی و این مقام غیرت پروردگار است. خدا می‌گوید: برای من همه یکی هستند. اینکه خدمتتان عرض می‌کنم اینها را یکی یکی رویش نظر دارم تا این که آن نتیجه‌ای که می‌خواهم رویش قرار بدم آن نتیجه را بهش برسیم. خدا می‌گوید: برای من بین مورچه و بین پیغمبرم تفاوت نمی‌کند، هر دو را قبض روح می‌کنم. ببین! این مورچه الآن در اینجا ساکن، این رسول خدا را هم ببین، افتاد، تمام شد. اگر امیرالمؤمنین رسول خدا را بلند نمی‌کرد توی قبر بگذارد هزار سال همین بدن رسول خدا روی زمین بود. این بدن دیگر نمی‌تواند برود توی قبر، باید یکی این را بلند کند دیگر بگذارند. التفات می‌کنید؟ اگر امام سجّاد نمی‌آمد و با طائفه بنی‌اسد این بدن سیدالشهداء علیه‌السلام را در قبر نمی‌گذاشت همین طور مگر سه روز نبود؟ سه روز بدن سیدالشهداء همین طور روی زمین بود. امام سجّاد می‌آید به قوه امامت در آن وقتی که همین طور کاروان به سمت کوفه می‌رفت و حضرت در غل و زنجیر بود، حضرت آن موقع می‌آید و بنی‌اسد را می‌گویند، این را چه کنیم، چه کنیم، بیاورید، یکی یکی شهدا را می‌آوردند دفن می‌کنند، حضرت ابوالفضل در آنجا، بقیه شهدا در اینجا. اگر نکنند می‌ماند، از دنیا رفته است. خدا می‌گوید: برای من همه یکی‌اند، هیچ تفاوتی برای من ندارند. پس حالا باید سراغ کی بیاییم؟ سراغ چه ذاتی باید بیاییم؟ سراغ آن کسی که از خود ما و اختیار ما به خود ما به ما اولی است. یعنی من خودم بخواهم تصمیمی بگیرم اگر منطبق باشد با اراده او، انجام می‌شود، منطبق نباشد انجام نمی‌شود؛ با خواست او اگر منطبق باشد انجام می‌شود وگرنه انجام نمی‌شود.

ببینید! قاعده، قاعده عقلی بود، ما با قاعده عقلی آمدیم جلو. چرا ما می‌توانیم در اعمال و در جوراح و اعضامان تصرف کنیم؟ چون ما مالک حقیقی اینها هستیم - مالک عرفی یعنی - چرا پروردگار باید به ما امر و نهی کند، نه شخص دیگر؟ چون او مالک حقیقی ماست و از ما به ما نزدیکتر است. پس به قاعده عقلی امر و نهی و الزام بر فعل و الزام بر ترک فعل از شخصی باید سر بزند که آن شخص نسبت به انسان مالک حقیقی باشد و آن کیست؟ آن ذات پروردگار است. پس شرع باید از ناحیه ذات پروردگار بیاید نه کسی دیگر، اگر یکی دیگر بیاید همین جا بگوید، در خیابان: آقا! بنده به شما امر می‌کنم شما این کار را نکنید. ببخود می‌کنی، برو پی کارت. یکی دیگر بیاید بگوید: آقا! من می‌گویم شما این کار را انجام بدهید. نه، بینم صلاح است، صحیح است انجام می‌دهم و آلا هیچ الزامی هم نیست اگر هم در این دنیا زور نداشتم با چماق مجبور شدم، آن دنیا جلویت را می‌گیرم. امام حسین علیه‌السلام به آنها فرمود: من دست در دست یزید نمی‌دهم، یزید غاصب است، یزید قمار باز است، یزید شطرنج باز است، قمار باز است. امام سجّاد علیه‌السلام فرمودند: از شیعه ما نیست کسی که نگاه به شطرنج کند و یزید را لعنت نکند؛ روایت از امام سجّاد علیه‌السلام است. یزید قمار باز

است، یزید شطرنج باز است، یزید سگ باز و میمون باز است، اینها همه دروغ نیست، تواریخ نقل کرده‌اند. من پسر رسول خدا، اگر امام هم نباشم، شما ما را به امامت که قبول ندارید ولی بالأخره مسلمان که هستم، اختیار که دارم، شعور که دارم، پسر پیغمبر که هستم، من بیایم تو دست یزید قمار باز به عنوان خلیفه رسول خدا بیعت کنم؛ این چقدر شرم آور است. امام حسین گفت: من این کار را نمی‌کنم، نمی‌گویم شما من را امام بدانید، نمی‌خواهم هم امام بدانید. من یک مسلمانم و حق دارم بر طبق اختیارم و بر طبق شعورم و بر طبق مدارکم، من حق دارم یا حق ندارم؟ اگر حق ندارم بیایید هر کاری می‌خواهید بکنید، دست در دست یزید نمی‌دهم، تا وقتی که توان دارم باهاتان می‌جنگم وقتی که توان ندارم بزنید بکشید. مگر غیر از یک کشتن، مگر غیر از یک جدا شدن؛ آن احاطه شما و تسلط شما بر بدن مگر غیر از این، شما کاری می‌توانید بکنید؟ مگر بر روح من شما تسلط دارید؟ مگر بر جان و سر و آن تعلق و ربط من با پروردگار شما تسلط دارید؟ همین یک بدن است بیایید بزنید؛ این بدنی که با یک گلوله می‌افتد، این بدنی که با یک سیانور می‌افتد، این بدنی که با یک فرض کنید که یکی تو گیج‌گاه بزنند می‌افتد، خُب بیایید بزنید. غیر از این که شما کاری نمی‌توانید انجام بدهید. آن طرف قضیه را چه کار می‌کنید؟ آن طرف خط را چکار می‌کنید؟ حالا بزنید ما بیفتیم، تمام شد؟ نه آفاجان! تازه حالا اول باز شدن پرونده است. بزنید پسر رسول خدا را بیاندازید و فلان بکنید و اسیر بکنید و علی اصغرش را چه بکنید، فلان کنید، خیال می‌کنید به همین راحتی تمام شد و رفت؟ تازه پرونده شما باز می‌شود. بر فرض که در این دنیا یک شخصی بیاید بر یک عده‌ای حکومت کند و با زور و سرنیزه بخواهد بیاید مطالب خودش را بر یکی اعمال بکند، حالا کرد که کرد ولی قضیه به همین تمام می‌شود؟ تمام نمی‌شود. چه کسانی بودند آمدند و در این تاریخ، ما دیدیم از زور داران و زر مداران آمدند و زور گفتند و به زور تحمیل کردند و بعد هم عاقبت آنها چی شد؟ عاقبت آنها همان شد که خود آنها انجام می‌دادند با افراد دیگر. چرا؟ مالک اصلی دیگری است. آن مالک اصلی را چکار کردی؟ گیرم در این که در اینجا زورت به یک شخصی رسید، گیرم در اینجا از نظر ظاهر توانستی برتری بجویی، آیا توانستی بر آن مالک اصلی ات هم غلبه کنی یا نه؟ آیا توانستی بر آن مالک اصلی چیره بشوی و تقادیر او را و مشیت او را هم در اختیار بگیری؟ این را که دیگر نمی‌توانی. پس یک خرده سرمان را ببندازیم پایین، یک خرده دیگر بیشتر فکر کنیم، یک خرده متواضعانه‌تر با مسائل برخورد کنیم. آخر چقدر سرکشی؟ چقدر من منم؟ چقدر من اینم، تو اونی، اینطوری است؟ این که نمی‌شود. این حقیقت مسأله است، این اعتباریت قضیه است، این واقعیت است، خودمان هم که داریم می‌بینیم.

اینجاست که قضیه و مسأله اطاعت شرعی انحصار به اطاعت از پروردگار قرار می‌گیرد. اطاعت مال خدا است و بس؛ نه مال امام است، نه مال پیغمبر است، نه مال جبرائیل است، نه مال میکائیل است، نه مال افراد عادی است، نه مال دنیایی است، نه مال روحانیت است، نه مال غیر ...، هیچکس در عالم وجود غیر از ذات

پروردگار حقّ تصرف و حقّ امر و نهی نسبت به بندگان را ندارد. این مال ولایت تکوینی. حالا نکته از اینجا به بعد است؛ این ولایت تکوینی که اختیار تصرف است نسبت به اشیاء اگر این ولایت تکوینی را خداوند به کسی دیگر بدهد. مثل ذوات معصومین علیهم السّلام، چهارده معصوم که آنها واسطه فیضند از جانب پروردگار به جانب بندگان؛ واسطه نزول حقیقت و نور وجودند از مقام اجمال به مقام بسط و انبساط؛ واسطه تنزل مقام احدیت هستند به مقام واحدیت در تمام مظاهر، چه مجردات و چه عالم طبع و عالم مادیات. این چهارده نفر و این چهارده ذات - ذات مقدّس - فقط اینها هستند که واسطه فیض از مبدأ اعلی به عالم وجود هستند. یعنی الآن امام زمان ارواحنا فداه، حضرت بقیة الله الآن واسطه فیض است از پروردگار به جمیع عالم وجود، از ملائکه مقرب گرفته تا به آن ذرات نامرئی در عالم ماده. واسطه کیه؟ امام زمان است. این امام زمان علیه السّلام ولایتش می شود ولایت تکوینی ولایت پروردگار. پس او می شود اولی به تصرف نسبت به ما. در مقام عبودیت الآن امام زمان علیه السّلام اولی به تصرف است همان طور که خدا اولی به تصرف است. پس در واقع دو چیز هستند - من این می خواستم خدمت ... - هر چه هست خدا است فقط، منتها پروردگار - نیست اولی به تصرف است، نیست او ولایت تکوینی دارد - آن ولایت تکوینی خودش را ممکن است در قالب یک نفر در این مقام، در مقام نزول اراده و مشیتش و نزول آن فیض وجود، در قالب او قرار بدهد، یک شخصی را واسطه بشود. مگر ما وسائط نداریم؟ مگر ملائکه وسائط نیستند؟ مگر در قرآن **(فَالْمُدَبِّرَاتِ أَمْرًا)** نداریم؟ مگر در قرآن ملائکه عذاب به قوم نوح و قوم لوط و امثال ذلک نداریم؟ مگر ملائکه رحمت نداریم؟ این ملائکه واسطه مگر نیستند؟ یعنی آن حقیقت اراده و مشیت پروردگار را با خودشان در این عالم می آورند و اجرا می کنند، این ملائکه، ما نمی بینیم. ما ملائکه روز داریم، ملائکه شب داریم، ملائکه شب یک کارهایی انجام می دهند، ملائکه روز کارهای دیگری را انجام می دهند، ملائکه عذاب داریم، ملائکه رحمت داریم، ملائکه علم داریم، ملائکه رزق داریم، ملائکه موت داریم، ملائکه حیات داریم. هر کدام از اینها با آن ولایت و قدرت، آن قدرت و آن قوایی که پروردگار متعال در ملائکه به ودیعت گذاشته، با آن اراده و با قدرت و ولایت پروردگار است که در این عالم آن جریان تقادیر الهی را در اینجا تکوین و تحقیق می بخشند، آن ملائکه. پس ملائکه هستند که صحّت و مرض می آورند، ملائکه هستند که موت و حیات می آورند، در قرآن هم داریم **(قُلْ يَتَوَفَّكُم مَّلَكُ الْمَوْتِ الَّذِي وُكِّلَ بِكُمْ)**^۱ «ملک الموت جان شما را می گیرد» **(الَّذِينَ تَتَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ)**^۲ «آن کسانی که ملائکه آنها را قبض روح می کنند در حالی که بر خودشان ظلم کردند در این دنیا» ملک الموت در رأس، ملائکه ای که در تحت نظر او هستند مثل یک فرمانده یک لشگری که می خواهد یک جایی را فتح کند. می گوید: تو برو آنجا

^۱ سوره السجده (۳۲)، صدر آیه ۱۱

^۲ سوره النحل (۱۶)، صدر آیه ۲۸

را بگیر، آن گروه برود آنجا را بگیرد، آن گردان برود آنجا را فتح کند، آن برود چکار، آن هم خودش

ملک الموت ملائکه‌ای را دارد، حضرت اسرافیل ملائکه‌ای دارد، جبرائیل ملائکه‌ای دارد، همه اینها ملائکه مقربّی هستند که اینها می‌آیند و در این عالم کار انجام می‌دهند. دیدید وقتی به یک مریض هر چه قرص و دوا می‌دهید خوب نمی‌شود؟ چرا؟ از آنجا پیچ هنوز سفت است، پیچ شل نشده، بعد شخص می‌آید یک حمد می‌خواند، پیچ شل می‌شود، خوب می‌شود. این مال این است. دیدید به یکی قرص نداده خوب می‌شود؟ به خاطر این که این باید از آنجا بیاید. خیال نکنید قرص و دوا هم خارج از آن است، آن هم همان است، فرق نمی‌کند همه یکی است، منتها آن دوايي که می‌خواهد الآن تأثیر کند باید ببینیم آیا ملک بهش اجازه داده تأثیر بکند یا نکند، اگر اجازه نداده این دوا اثر نخواهد کرد. این قدر که سهل است، یک شیشه، اگر یک بُشکه هم فرض کنید که از این دوا بنوشی هیچ اثر نمی‌کند. چرا؟ هنوز اجازه تأثیر داده نشده، هر وقت اجازه تأثیر داده شد تأثیر، نشد، نشد. تمام این ملائکه با ولایت تکوینی، آنها در این عالم کار انجام می‌دهند و الا شما تصوّر کردید که ملائکه می‌آیند پرونده باز می‌کنند می‌بینند در این پرونده خدای متعال به آنها دستور داده که برو فلان کار را انجام بده، به صرف گفتن یک امر اعتباری، آیا آن ملائکه می‌توانند قدرت پیدا کنند، عملی را انجام بدهند؟ من فرض کنید که من باب مثال به یک بچه، به یک بچه پنج ساله بگویم یک سنگ پنجاه کیلوئی را از اینجا بردار آنجا بگذار. هزاری هم اگر بگویم آن بچه می‌تواند بردارد؟ این می‌شود اوامر اعتباری. به کی می‌توانم این حرف را بزنم؟ به شخصی که قدرت دارد پنجاه کیلو را بردارد، می‌گویم: آقا! این پنجاه کیلو را بردار؛ آن برمی‌دارد. پس باید این قدرت در او باشد. این نکته‌ای است که من می‌خواهم عرض کنم که این واسطه‌ها و وسائلی که دارند می‌آیند از جانب پروردگار و قضای الهی را در این عالم دارند جریان می‌دهند با قدرتی که خدا داده دارند می‌آیند، نه صرفاً یک اعتبار و یک امر و یک انشاء. اگر خدا بگوید برو این کار را بکن ولی قدرتش را بهشان نده آیا می‌توانند انجام بدهند؟ می‌توانند قبض روح بکنند؟ می‌توانند آن ملائکه عذاب بیابند و آن قوم لوط را، عذاب را برایشان وارد کنند، انگار هزار سال است از دنیا رفته‌اند؟ می‌توانند آن ملائکه عذاب بیابند زلزله بیاورند، اصلاً به طور کلی شهر را در زیر زمین دفن کنند؟ تا قدرت نداشته باشند از کجا می‌توانند؟ فرض کنید که من به این دیوار، به این سنگ، به این چوب، به این کنم فلان کار را بکن، قدرت ندارد. پس این ملائکه با ولایت تکوینی پروردگار که در این عالم می‌آیند کار انجام می‌دهند اگر ولایت تکوینی را نداشته باشند نمی‌توانند سر سوزنی را از جای خود تغییر بدهند.

حالا می‌آییم سراغ امام؛ امام علیه‌السلام بر ملائکه ولایت تکوینی دارد. روشن شد قضیه. یعنی کلّ عالم وجود الآن زیر اراده و مشیت حضرت بقیة‌الله دارد می‌گردد. پس امام زمان علیه‌السلام از خونی که در ورید ما و در رگ ما در جریان است به ما نزدیکتر است. روشن شد قضیه. امام حالا که به ما نزدیکتر است و صاحب

اختیارتر است آن می تواند دیگر به ما امر کند نه کس دیگر. یعنی همان طوری که پروردگار از نقطه نظر تکوین صاحب اختیار و تصرف ما بود و حق الزام بر فعل و الزام بر ترک از ناحیه پروردگار فقط معقولیت دارد و از غیر پروردگار معقولیت ندارد اصلاً، همان طور الزام بر فعل یا الزام بر ترک فقط از ناحیه حضرت بقیة الله الآن ارواحنا فداه معقولیت دارد و هیچ کس دیگر نمی تواند این را انجام بدهد؛ اختصاص به ذات آن حضرت دارد و همان مسأله (نحن اقرب من حبل الوريد) الآن در وجود حضرت بقیة الله الآن مجسم است. حضرت بقیة الله از رگ گردن به ما نزدیکتر است. چرا؟ چون ولایت تکوینی دارد.

پس بنابراین اینجا است که می فرماید سیدالشهداء علیه السلام معرفت خدا **مَعْرِفَةُ اَهْلِ كُلِّ زَمَانٍ اِمَامُهُ الَّذِي يَجِبُ عَلَيْهِمْ طَاعَتُهُ** امام زمانی است که واجب است اطاعت کند. برای این است، چون ولایت این ولایت اوست و الا معرفت افراد عادی، زید پسر عمرو است و در این سال هم متولد شده است و این مقدار هم تحصیلات دارد و خداحافظ شما. این چه معرفتی است؟ این چه مسأله ای است؟ چرا ما مکلفیم به امام زمان معرفت پیدا کنیم؟ چرا؟ چون امام زمان وجودش به مرتبه عبودیت مطلقه رسیده؟ چون به عبودیت مطلقه رسیده است آن ولایت تکوینی در او تجلی پیدا می کند. روی این حساب آیا ما می توانیم ولایت شرعیه فقهیه مطلقه ای را، مطلق، به نحو مطلق، چه نحو مطلق؟ قرآن خودش این را بیان می کند می فرماید؛ **(وَ مَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَ لَا مُؤْمِنَةٍ اِذَا قَضَى اللّٰهُ وَ رَسُوْلُهُ اَمْرًا اَنْ يَكُوْنَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ)**^۱ «هیچ مؤمنی و مومنه ای وقتی که خدا و رسول - ببینید! خدا و رسول در اینجا یکی است، یک حقیقت است - وقتی که خدا و رسول یک حکمی را می کنند، هیچ مؤمن و مومنه ای نمی تواند مخالفت کند» امرًا، مطلقاً، هر چه می خواهد، پیغمبر اکرم بیاید بگوید: باید زنت را طلاق بدهی؛ واجب است بر انسان همان لحظه طلاق بدهد. پیغمبر بفرماید: باید از شوهرت جدا بشوی؛ همان لحظه باید زن از شوهر جدا بشود. پیغمبر بفرماید: تمام اموالت را باید همه را به دریا بریزی؛ همان لحظه انسان باید کار را تمام کند. پیغمبر بفرماید: باید خودت را از بالا به زمین بیندازی و از بین ببری؛ همان لحظه انسان بی درنگ، نباید تأمل کند. حالا شما ببینید پیغمبر نه تنها این حرفها را نمی زند، اما در شب عاشورا امام حسین بجای این که بیاید بگوید: و انا اقرب اليكم من حبل الوريد - امام حسین هم همین است دیگر، چهارده معصوم یکی اند - من از رگ گردن شما به شما نزدیکترم آن وقت شما می گذارید می روید؟ آن وقت امام حسین علیه السلام سیدالشهداء ببینید چقدر مناعت دارد، چقدر این مرد آزاد است، اصلاً انگار سر تا پا از فرق سر سیدالشهداء را تا ناخن، این حریت گرفته، اصلاً از حریت ریخته اند، بجای این حرف، که من پسر پیغمبرم، من امام هستم، من از رگ گردن به شما نزدیکترم، من ...، اصلاً به جای این حرفها می گوید: من بیعت

^۱ سوره الاحزاب (۳۳)، آیه ۳۶

را از شما برداشتم، هر که می خواهد، تاریکی شب، بلند شود برود حتی به برادرش ابوالفضل العباس هم چی می گوید؟ می گوید: تو برای چه نشستی؟ ببینید! این چقدر مسأله مهم است، چقدر قضیه دقیق است و آن مردم، ما هم مثل آنها، ما هم فرق نمی کند، این مطالبی که صحبت می شود، این مطالبی که از بزرگان صحبت می شود، همه اینها برای این است که انسان هی خودش را امتحان کند، هی تست کند، هی خودش با آن وضعیت بسنجد که اگر در آن وضعیت بود چه می کرد، موقعیت امام علیه السّلام را نسبت به خودمان بدانیم. امام علیه السّلام از رگ گردن به ما نزدیکتر است و اختیار امام علیه السّلام نه تنها اولی است بر اختیار ما بلکه در قبال اختیار او اصلاً اختیار نباید باشد، اختیار اصلاً معنا ندارد.

بعضی ها می آمدند خدمت بزرگان، ما می دیدیم اینجوری می آمدند می گفتند: نه، مسأله این است اما اگر ایشان گفتند حالا روی بزرگواری، ما قبول می کنیم و ما می بخشیم. آنها هم بعد آنها یک نگاهی می کردند و یک چیزی می کردند و صحبت نمی کردند. این نمی شود. کدام راه، راه صحیح است؟ آنی که وقتی که می خواهی وارد در بشوی اصلاً اختیار نداشته باشی، همین طوری، صاف. آقا! نظر شما نسبت به این قضیه چیست؟ بنده نظری ندارم. شما نسبت به این مسأله مگر نمی خواهید با طرف بروید اقامه دعوی کنید، بالأخره خودتان را بر حق می دانید یا...؟ نه، من نه بر حق می دانم نه بر ناحق، هر چی او بگوید آن حق است. بدون نظر انسان وارد بشود، نه نظری را که بعد بخواهد آن نظر را جایگزین کند. البته آن هم خوب است، آن هم یک مرتبه است، درست است، که انسان یک نظری داشته باشد بعد بگوید اگر حالا نظر آن شخص بزرگ، آن ولی خدا، آن بخواهد غلبه بکند ما او را می پذیریم، بالأخره یک خرده سختمان است، چه کار بکنیم، بالأخره حالا به خاطر سیادتش، به خاطر اولاد پیغمبری، به خاطر فلان، مشکل است ولی بالأخره کاری...؛ اما این نه، بهتر این است، پسندیده تر این است که اصلاً نظری وجود نداشته باشد. اصحاب سید الشهداء در قبال سید الشهداء اصلاً خواست نداشتند. ای بُریر! ای فرض کنید که زهیر! نظر تو چیست؟ خواست شما...؟ ما خواست نداریم. ما کی هستیم - گفت مورچه چیه کله پاجش چی باشد - ما خواست نداریم، ما با وجود شما خواست اصلاً نداریم، مسخره است اصلاً بیاییم اظهار نظر کنیم. وقتی امام حسین علیه السّلام هست بنده بیایم اظهار نظر چی را بکنم؟ خنده دار نیست؟ وقتی امام زمان علیه السّلام هست من بیایم چی اظهار نظر کنم؟ بگویم یابن رسول الله! به نظر من شما این کار را بکنید خوب است ولی هر چه شما می فرمائید اطاعت می کنیم، هر چه شما بگویید ما گوش می دهیم، بالأخره پسر پیغمبر هستید و احترامتان را نگاه می داریم و... این نه، این صحیح نیست. سالک باید نظرش را در قبال ولی نعمتش کنار بگذارد؛ ولی نعمت ما الآن امام زمان علیه السّلام حضرت بقیة الله است و بس، تمام، بقیه همه «من عباد الله المرخصین» این آیه برای من نازل شد! همه مان از عباد الله المرخصین هستیم. یک نفر فقط اینجا هست و آن هم امام زمان است که قرآن بر قلب او نازل شده، بر قلب امام زمان نازل

شده؛ این مسأله است.

باز ما می‌خواستیم مطلب را به یک جایی برسانیم و مسأله را نسبت به آن جنبه اعتباری و شرعی تمام کنیم که:

مجلس تمام گشت و به آخر رسید عمر *** ما *** همچنان در اوّل و صف تو مانده‌ایم
امیدواریم که خداوند متعال چشم‌های ما را بینا و راه ما را مستقیم و تمام افکار و اعمال و اقوال و منویات
و تمام شوائب وجود ما را منّک در اختیار و اراده ولی نعمت خودمان حضرت بقیةالله بگرداند.
اللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَّآلِ مُحَمَّدٍ